

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็คแท็กการ์ท (Kemmis and Mc Taggart. 1998 : 11 อ้างถึง งามจิตต์ นัยพัฒน์. 2551:301-303) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflectio) ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

3. เพื่อติดตามผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย
เขต 2

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้บุคลากรทั้งหมดที่มีส่วนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จำแนกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 8 คน ประกอบด้วย
  - 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
  - 1.2 ครูผู้สอน จำนวน 7 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 73 คน ประกอบด้วย
  - 2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน
  - 2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการเลือกแบบเจาะจง ชั้นละ 6 คน จำนวน 36 คน
  - 2.3 ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการเลือกแบบเจาะจง ชั้นละ 6 คน (ให้ข้อมูลทางกายภาพ) จำนวน 36 คน
3. วิทยากรผู้ให้ความรู้ จำนวน 1 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participated Action Research : PAR) โดยนำหลักการและขั้นตอนตามแนวคิดของ (Kemmis and Mc Taggart. 1997 : 169-170, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์. 2551 : 301-303) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือการวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning)

ผู้วิจัย กำหนดขั้นวางแผนพัฒนาการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เป็นโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัย โดยมีเหตุผลดังนี้
  - 1.1 เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่
  - 1.2 ผู้บริหารโรงเรียนยินดียินยอมมีมติโครงการวิจัยและเห็นความสำคัญของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
2. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี แนวคิด ขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (PAR) จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจน และมีความเข้าใจ ตรงกันในหลักการ และทิศทางของการดำเนินการ
3. ดำเนินงานตามขั้นตอนของการวิจัย คือ
  - 3.1 ประชุมชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย และขออนุมัติโครงการ ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนยินดียินยอมมีมติโครงการวิจัย และกำหนดวันสำหรับการประชุมชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยให้ครูโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์ บำรุงทราบ
  - 3.2 ประชุมครู โรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาตามวันเวลาที่ได้นัดไว้ล่วงหน้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ดังนี้
    - 3.2.1 ชี้แจงรายละเอียดของโครงการ
    - 3.2.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชน จากเอกสารข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน และจากการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียน
 การประชุมครั้งนี้ใช้เวลาหลังจากการประชุมประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2557 ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ครูโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทารวม 8 คน เป็นการประชุมพิจารณาหลักการของโครงการและรับบุคคลที่สมัครเข้าร่วมฝึกอบรมกับโครงการดังกล่าว
  4. โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ประกอบด้วย กลุ่มผู้วิจัย คือ ผู้วิจัย และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยรวมทั้งสิ้น 8 คน

5. ผู้วิจัยจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยมีขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันสำรวจ สภาพ ปัญหา เกี่ยวกับพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2 และสอบถามความต้องการของครูโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา จากการสำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

5.3 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันกำหนดแนวทางหรือวิธีการแก้ไขของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

6. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันจัดทำแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

6.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

6.2 พัฒนาแหล่งเรียนรู้

6.3 การนิเทศติดตาม

7. ผู้วิจัยนำเสนอโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความเห็นชอบ

8. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง

2. ขั้นตอนการปฏิบัติการ (Action) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและการอบรมประยุกต์ใช้ เพื่อหารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ

2.2 มอบหมายภาระหน้าที่ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง และสร้างความเข้าใจร่วมกัน ในการทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพตลอดจนเกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ

2.3 ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่

2.3.1 ห้องสมุด

2.3.2 ห้องคอมพิวเตอร์

2.3.3 ห้องพยาบาล

2.3.4 แหล่งเรียนรู้การเกษตร

2.4 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการนิเทศ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือภายในกลุ่มตามแผน และตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยการกระตุ้นการทำงาน เสริมแรงเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามแผนประสบความสำเร็จตามระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งให้กำลังใจและข้อเสนอแนะในการทำงาน

2.5 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันสรุปผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุงให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันประเมินผลการทำงาน และร่วมกันสะท้อนผลการทำงานหลังจากที่ดำเนินการเสร็จสิ้นลง โดยกลุ่มผู้วิจัยร่วมกันหาข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาเพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำไปปรับปรุงผลงาน

3. ขั้นตอนการสังเกตการณ์ (Observation)

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตผู้ร่วมวิจัย การสังเกตพฤติกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การแสดงความคิดเห็นการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบ แบบสังเกต และขั้นตอนการระดมความคิดเห็นใช้แบบบันทึกการประชุมผลการพัฒนาใช้แบบสอบถามระดับการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

4. ขั้นตอนการสะท้อนกลับ (Reflection)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการบันทึก การสัมภาษณ์ การสอบถามและข้อมูลที่เก็บได้ด้วยวิธีการต่างๆ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือ หรือการปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการประเมินพฤติกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีดังนี้พบว่า

1.1 สภาพพบว่า มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตร เป็นต้น และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครูผู้สอน มีสภาพไม่น่าเรียน ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ขาดสื่ออุปกรณ์ ขาดระบบการบริหารจัดการและควบคุมดูแลแหล่งเรียนรู้ที่ดี ทำให้สภาพแหล่งเรียนรู้ส่วนมากมีสภาพไม่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน

1.2 ปัญหา พบว่า การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดแหล่งเรียนรู้ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้น้อย ส่งผลให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้แบบไม่เต็มศักยภาพ และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความต้องการ

2. แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทำการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากการสังเกตและสอบถาม พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุม มีความสนใจในการรับฟังบรรยาย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการร่วมอภิปรายพูดคุยซักถามวิทยากรระหว่างประชุม ทำให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มากขึ้นและได้แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่จะดำเนินการพัฒนาทั้ง 4 จุด ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาลห้อง และแหล่งเรียนรู้การเกษตร

2.2 การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้ทำการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ คือ การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละจุดให้มีความสะอาด ปลอดภัย และขออนุมัติจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และพัฒนาระบบการบริหารจัดการและระบบการบริการให้ดีขึ้น ทำให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูและนักเรียนมาใช้บริการ แหล่งเรียนรู้มากขึ้นอีกด้วย

2.3 การนิเทศ ติดตาม ประกอบด้วย

การนิเทศ ติดตามในวงรอบที่ 1 เป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้น คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยให้ความสนใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จึงทำให้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้นมีคุณภาพมากขึ้น

การนิเทศ ติดตาม แบบให้คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 เป็นกิจกรรมการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัย และผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีปัญหาพร้อมแนะนำแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข โดยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกลุ่มผู้นิเทศและผู้ร่วมวิจัยให้การนำช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้การนิเทศชี้แนะเป็นรายบุคคลและกลุ่มย่อย ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยลงมือปฏิบัติการจัดบริการงาน ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพ

3. ผลการติดตามผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2 พบว่า

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลจากการปฏิบัติในการสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมวิจัยในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทราบแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น

3.2 ด้านการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลจากการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละห้องของผู้ร่วมวิจัย การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน และการสัมภาษณ์นักเรียนหลังจากการพัฒนาโดยการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

โดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งให้ดีขึ้น จาก การประเมินของคณะกรรมการนิเทศติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ใช้บริการมี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมีสถิติในการเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นทุก แหล่งเรียนรู้เช่นกัน

จากสรุปผลการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาการจัดบริการการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียน และด้านการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ และการนิเทศ ติดตาม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยและสรุปผลการวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแหล่ง เรียนรู้โรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีดังนี้ พบว่า

1.1 สภาพ มีแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้อง พยาบาล และแหล่งเรียนรู้ไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ จากครูผู้สอน มีสภาพไม่น่า เรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ขาดสื่ออุปกรณ์ ขาดระบบการบริหารจัดการและ ควบคุมดูแลแหล่งเรียนรู้ที่ดีทำให้สภาพแหล่งเรียนรู้ส่วนมากมีสภาพไม่เหมาะสมต่อการ จัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องมาจากมีความตระหนักในระบบการบริหารจัดการและ ควบคุมดูแลแหล่งเรียนรู้ที่น้อย ทำให้สภาพแหล่งเรียนรู้ส่วนมากมีสภาพไม่เหมาะสมต่อ การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ไม่เหมาะสม ขาดสื่ออุปกรณ์ ขาดการดูแลเอาใจใส่ จากครูผู้สอน มีสภาพไม่น่าเรียนไม่เอื้อต่อการ จัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ผลการวิจัยของประสาน ศุภวิริยะ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

กุสุมาลย์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้ สภาพปัญหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกุสุมาลย์ พบว่า โรงเรียนมีจัดบรรยากาศส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ไม่เอื้อต่อการเข้ารับบริการโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนครูรับผิดชอบ กำหนดตารางส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนน้อย ครูผู้รับผิดชอบบางห้องให้บริการไม่ประทับใจต่อผู้เข้าใช้บริการ และโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านปัญหาพบว่าครูผู้รับผิดชอบยังไม่ได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะเพื่อนำมาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนไม่สม่ำเสมอโรงเรียนดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ไม่สม่ำเสมอและโรงเรียนไม่มีการนิเทศภายในเพื่อนำมาปรับปรุงส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ส่วนความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของครูพบว่าครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้ครูผู้รับผิดชอบมีความรู้และทักษะ เพื่อนำมาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ครูผู้รับผิดชอบได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะเพื่อนำมาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและให้โรงเรียนมีการนิเทศภายในนำมาปรับปรุงส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิด ผลงานวิจัยของนางศศิ ราชมณี (2553: 114-118) ได้วิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านจวนก่อนการพัฒนาทางด้านกายภาพมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้บริเวณบางแห่ง สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้โดยเฉพาะบริเวณที่สามารถดำเนินการตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบริเวณที่ลุ่มหน้าโรงเรียนที่สามารถใช้เป็นที่ทำนาในโรงเรียนได้อย่างบริเวณบ่อซีเมนต์จัดเป็นที่เลี้ยงปลาและบริเวณรอบๆ อาคารเรียนที่ปล่อยให้รกร้างว่างเปล่าโดยให้ครูและนักเรียนเข้ามาจัดดำเนินการโครงการต่างๆ จึงเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนแต่บริเวณดังกล่าวยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าทางทรัพยากรธรรมชาตินักเรียนไม่สามารถเข้าไปแสวงหาความรู้ให้เกิดประโยชน์บริเวณอาคารเรียนไม่มีบรรยากาศที่ร่มรื่นทำให้ขาดบรรยากาศต่อการเรียนรู้โรงเรียนจึงต้องใช้บริเวณเกิดประโยชน์จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ โรงเรียนมีห้องและอุปกรณ์

การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์และวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้สื่อทางเทคโนโลยีได้ดีเท่าที่ควร และสอดคล้องกับแนวคิด ผลงานวิจัยของ สำราญ พลยะเรศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอยะลา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสนองต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนรู้อย่างขาด

1.2 ปัญหา การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างขาด

ประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้น้อย ส่งผลให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้แบบไม่เต็มศักยภาพ และใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความต้องการ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างขาด ประสิทธิภาพ งบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก ขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทศพร สิทธิอินชัย (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอุมห์หม่าประชาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอุมห์หม่าประชาสวรรค์สภาพปัญหาพบว่า โรงเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในการจัดแหล่งเรียนรู้มีนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการในการจัดแหล่งเรียนรู้ปัญหาที่พบขาดการนิเทศและติดตามการจัดแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องงบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนยังน้อยไม่พอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการยังขาดการสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมมีสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยในการศึกษาหาความรู้ปัญหาที่พบยังมีห้องโสตทัศนศึกษาเป็นสถานที่ที่ยังไม่เหมาะสมในการฝึกปฏิบัติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสาท ศุภวิริยะ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัญหาพบว่าครูผู้รับผิดชอบไม่มีความรู้และทักษะในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบยังไม่ได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะ

เพื่อนำมาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสาวิตรี ซาดา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับปานกลางเรียงตามลำดับ คือ ด้านงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากรและการให้บริการ

2. แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทำการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการจากการสังเกตและสอบถาม พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุม มีความสนใจในการรับฟังบรรยาย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการร่วมอภิปราย พูดคุยซักถามวิทยากรระหว่างประชุม ทำให้มีความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้ทำให้ทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่จะดำเนินการพัฒนาทั้ง 4 จุด ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตร ทั้งนี้เนื่องมาจาก บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแนวทางการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเกียรติ ศรีจักรวาล (2542 : 3-7) อ้างถึงในทัศนีย์ เป็นสูงเนิน. 2552 : 28) สรุปได้ว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การจัดประชุมขึ้นเพื่อเพิ่มหรือเสริมทักษะบางเรื่องให้แก่ผู้เข้าประชุม โดยเฉพาะวิธีการอาจประกอบด้วย การบรรยายหรืออภิปรายเนื้อหาต่างๆ ติดตามด้วยการลงมือปฏิบัติภายใต้การดูแลและให้คำแนะนำของที่ปรึกษาเช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “เทคนิคการติดตามงาน” หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “พฤติกรรมกลุ่มกับการทำงานร่วมกัน” เป็นต้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของประสาธศุภวิทย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้ ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนของครูพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการให้ครูผู้รับผิดชอบมีความรู้และทักษะ เพื่อนำมาส่งเสริม

การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้ครูผู้รับผิดชอบ ดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสม่ำเสมอให้โรงเรียนและให้โรงเรียนมีการนิเทศภายในนำมาปรับปรุงส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทศพร สิทธิชนชัย (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอ้อมเหมาประชาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางและการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบด้วยผลที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการประชุมวางแผนปฏิบัติการพัฒนานำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2.2 การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้ทำการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้ผู้ร่วมวิจัยความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ คือ การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละจุดให้มีความสะอาด ปลอดภัย มีสีสันทน สวยงาม และขออนุมัติจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และพัฒนาระบบการบริหารจัดการและระบบการบริการให้ดีขึ้น ทำให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูและนักเรียนมาใช้บริการ แหล่งเรียนรู้มากขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมิต รัชฎากร (2543 : 23-24, อ้างถึงในทัศนีย์ เป็นสูงเนิน, 2552 :28) การประชุมเชิงปฏิบัติการจะเป็นการรวมกลุ่มของคน จำนวน 12 คน หรือมากกว่านั้นที่มีความสนใจหรือมีปัญหาพร้อมกันมาพบปะกัน เพื่อใช้เวลาในการปรับปรุงความสามารถความเข้าใจและความชำนาญการประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถนำมาใช้เมื่อต้องการที่จะได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อทำความเข้าใจปัญหา 2) เพื่อสำรวจปัญหา 3) เพื่อพยายามหาข้อแก้ไข ปัญหา 4) เพื่อศึกษาปัญหาด้วยการสอบถาม 5) เพื่อพิจารณาด้วยการสอบถาม 6) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคล 7) เพื่อส่งเสริมการศึกษารวมถึงการแก้ไขและค้นคิดวิธีการต่างๆ สรุปได้ว่าประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการให้ความรู้กลุ่มผู้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้ได้ดี เป็นที่ยอมรับและสามารถนำความรู้จากวิทยากรมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทศพร สิทธิชนชัย (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอ้อมเหมาประชาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางและการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบด้วยผลที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการประชุมวางแผนปฏิบัติการพัฒนา

นำมาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยสำราญ พลยะเรศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนใน สถานศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอเมยวดีดี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการพัฒนา โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการระดมสรรพกำลัง ในการ ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สามารถพัฒนาปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทาง วิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้มีสภาพบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ของ นักเรียน ทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 การนิเทศติดตาม ประกอบด้วย

การนิเทศ ติดตามในวงรอบที่ 1 เป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำ แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นคือกลุ่มผู้วิจัยให้ความ สนใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ประสบความสำเร็จ จึงทำให้แหล่งเรียนรู้เหล่านั้นมีคุณภาพมากขึ้นการนิเทศ ติดตาม แบบให้ คำชี้แนะในวงรอบที่ 2 เป็นกิจกรรมการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยและผู้นิเทศได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีปัญหาพร้อมแนะนำแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข โดยมีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกลุ่มผู้นิเทศและผู้ร่วมวิจัย ให้มีการแนะนำช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้การนิเทศ ชี้แนะเป็นรายบุคคล และกลุ่มย่อย ส่งให้ผู้ร่วมวิจัยลงมือปฏิบัติการจัดบริการงานประสบ ผลสำเร็จและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เนลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549 : 43) กล่าว ว่า การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ทำให้เข้าใจขอบเขตเป้าหมายของงาน และความต้องการที่ผู้ นิเทศคาดหวังได้รับรู้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ปัญหา อุปสรรค ของการจัดการศึกษาใน สถานศึกษา และภารกิจที่สถานศึกษากำลังดำเนินการในปัจจุบัน และจะดำเนินการต่อไปใน อนาคต ได้รับรู้ถึงปัญหา หรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้กับผู้นิเทศ และมีส่วนร่วม ร่วมกับผู้นิเทศในการพิจารณา แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น และมีโอกาสรู้ถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของตน เพื่อสามารถนำไปพัฒนา และปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของณรงค์ สายทอง (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้โรงเรียนนางรองพิทยาคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า หลังจากที่ได้ใช้ก ฎวิธีในการพัฒนาโดยการประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและนิเทศติดตาม คณะผู้ร่วม ศึกษาค้นคว้าตามกรอบการศึกษา พบว่า การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน มีการ พัฒนาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า การบริหารจัดการมีระบบ การบริหารที่ชัดเจน

สามารถตรวจสอบได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดทั่วไป ทรัพยากรสารสนเทศมีการ
 ดำเนินการให้เพียงพอต่อการบริการ และสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน การจัด
 กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรม มีการดำเนินการอย่างหลากหลายและสนับสนุนกิจกรรม
 การเอนรการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นางศศิรี ราชมณี
 (2553 : 114–118) ได้วิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้าน
 จาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า
 วิธีการในพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านจานผู้วิจัยใช้
 กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุน
 ภายนอก การสร้างทีมงานโดยให้มีกิจกรรมย่อยคือการให้ความรู้การมอบหมายงานการ
 นิเทศติดตาม เพื่อพัฒนาปรับปรุงผลการพัฒนาทั้ง 2 วนรอบ พบว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้
 ความเข้าใจสามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสร้างทีมงานจัดทำจุดความรู้ทั้ง 4 ชุด
 การเรียนรู้ได้แต่ยังไม่สมบูรณ์โดยมีประเด็นที่ต้องพัฒนาได้แก่จุดชื่นชมตามแนวเศรษฐกิจ
 พอเพียงจะต้องกำจัดหอยเชอรี่ก่อนปักดำและจุดปรับภูมิทัศน์กำจัดขยะต้องดำเนินการให้
 ต่อเนื่องและสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาด
 บริเวณโรงเรียนกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาจนประสบผลสำเร็จ

3. ผลการติดตามผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการ
 จัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลจากการ
 ปฏิบัติในการสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมวิจัยในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนา
 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น
 ทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้รับ
 ไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมิต
 สัชฌุกร (2543 : 23–24, อ้างถึงในทัศนีย์ เป็นสูงเนิน. 2552 : 28) การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 จะเป็นการรวมกลุ่มของคน จำนวน 12 คน หรือมากกว่านั้นที่มีความสนใจหรือมีปัญหา
 ร่วมกันมาพบปะกัน เพื่อใช้เวลาในการปรับปรุงความสามารถความเข้าใจและความชำนาญ
 ชำนาญการประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถนำมาใช้เมื่อต้องการที่จะได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อทำความเข้าใจปัญหา 2) เพื่อสำรวจปัญหา 3) เพื่อ
 พยายามหาข้อแก้ไขปัญหา 4) เพื่อศึกษาปัญหาด้วยการสอบถาม 5) เพื่อพิจารณาด้วยการ

สอบถาม 6) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคล 7) เพื่อส่งเสริมการศึกษารวมถึงการ
 แก้ไขและค้นคิดวิธีการต่างๆ สรุปได้ว่าประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ร่วม
 วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้ได้ดี เป็นที่ยอมรับและ
 สามารถนำความรู้จากวิทยากรมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัย
 ของสำราญ พลยะเรศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
 โรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์
 การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการระดมสรรพกำลัง ในการดำเนินการพัฒนา
 แหล่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการและการใช้
 แหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการและการใช้แหล่ง
 เรียนรู้ สามารถพัฒนาปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และ
 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้มีสภาพบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้การ
 เรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสอดคล้องกับผลงานวิจัยสำราญ พลยะเรศ
 (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งประชา
 พัฒนา อำเภอยะรัง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ห้องเรียน
 ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ วัสดุวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์
 ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสนองตอบต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่รอบๆ ตัว จึงได้ดำเนินการพัฒนาโดย
 ปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ให้มี
 วัสดุครุภัณฑ์ประจำห้องเพียงพอต่อการเรียนรู้ จัดระบบควบคุมดูแลรักษาเพื่อให้เกิดการ
 พัฒนาที่ยั่งยืน จัดทำแหล่งเรียนรู้ 3 แห่ง คือ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาโดย
 ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติ การศึกษาดูงานและการระดมสรรพกำลัง ในการดำเนินการ
 พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการและ
 การใช้แหล่งเรียนรู้ สามารถพัฒนาปรับปรุงห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และ
 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้มีสภาพบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้การ
 เรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.2 ด้านการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลจากการประเมินผลการ
 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละห้องของผู้ร่วมวิจัย การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและ
 การสัมภาษณ์นักเรียนหลังจากการพัฒนาโดยการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ และการ
 นิเทศการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดย

ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งให้ดีขึ้น จากการประเมินของคณะกรรมการการนิเทศ ติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก และมีสถิติในการเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นทุกแหล่งเรียนรู้เช่นกัน สรุปผลการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการจัดบริการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และด้านการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และนิเทศ ติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของประสาธ ศุภวิริยะ (2553: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน กุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยดังนี้ การติดตามและประเมินผลการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนปรากฏว่าผู้ร่วมวิจัยได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนปรากฏว่าผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้จากการเข้าร่วมอบรมและจากการศึกษาดูงาน และผลจากการนิเทศติดตามพบว่าผู้วิจัยได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมากและผลจากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่ประเมินแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทศพร สิทธิชนชัย (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอัมเหม่าประชาสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งสภาพแวดล้อม จำนวนทรัพยากรและคณะกรรมการดำเนินงาน อยู่ระดับมากสถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในแต่ละแห่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ผลการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้คณะครูในโรงเรียนได้รู้จักและเข้าใจกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนำไปสู่การดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามความต้องการความสามารถความสนใจและความถนัดจนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุษบา ช่วยแสง (2553 : 77-79) ได้ศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบ

มีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านหนองอ้อย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อยที่ได้รับการพัฒนา คือ 1.1) สวนสมุนไพรในครัวจำนวน 1 แปลงพื้นที่ 150 ตารางเมตรมีป้ายอธิบายชื่อสามัญ ชอวิทยาศาสตร์วงษ์ของพืช สรรพคุณทางยาการใช้ประโยชน์ในการประกอบอาหารและใช้เป็นยารักษาโรค 1.2) สวนหย่อมเรขาคณิตจำนวน 1 สวนพื้นที่ 90 ตารางเมตร ประกอบด้วย รูปเรขาคณิตทำเป็นสวนหินพื้นกรวดมีป้ายบอกชื่อและคุณสมบัติของรูปเรขาคณิตต่างๆ โรงเรียนร่มรื่นสวยงาม 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อยของผู้ร่วมวิจัยโดยรวมพบว่าผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมกันสังเกตการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน 3) ความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองอ้อยของผู้ร่วมวิจัยโดยรวมพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับ มากที่สุดและด้านร่วมกันสะท้อนผลที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้านส่วนด้านการร่วมกันสังเกตการณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในโรงเรียน

1.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อช่วยบุคลากรในการปฏิบัติงาน

1.2 ควรสร้างความตระหนักในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนและผู้สนใจจะศึกษาความรู้ และควรดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ให้คงสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา

1.3 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัยพบว่าบุคลากรการศึกษาในโรงเรียนต้องให้ความสำคัญดูแลเอาใจใส่โดยเฉพาะครูผู้รับผิดชอบแหล่งรู้ของตนเองให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน นอกจากการศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติ การนิเทศ ติดตามแล้ว ควรนำวิธีการอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน เป็นต้น

2.2 ควรมีการจัดทำวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือรูปแบบอื่นๆ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี